פו.

מסורת הש"ם

לא א מיי׳ פ״ט מהלי גניבה הלכה ג סמג

שם: לב ב מייי שם הלי ה: לג ג מיי׳ שם הלי ה:

ו. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נְפֵשׁ מֵאֶחָיוֹ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָתְעַמֶּר בּוֹ וִמְכָרוֹ וִמֵת מַקְּרָבֶּף: דברים כד ז מַקְּרָבֶּף: דברים כד ז ָּכִי יִפְּצֵא אִישׁ שׁכֵב כִּי יִפְּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עם אִשָּׁה בְעֻלַת בַּעַל וּמַתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ וּמַתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשַּׁכֵב עם הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבָעַרְתָּ הָרְע מִישְׂרָאֵל: דברים כב כב 3. וְגֹּבֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנְמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת:

4. כִּי יָנָצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אישׁ וְאָדִיוּ וְקְרְבָה אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת אִישָּה מִיַּד מַבֵּהוּ וְשְׁלְחָה יָדָה וְהֶחֶזִיקָה בִּמְרָשְׁיוּ: דברים כה יא

לא תִּרְצָח לֹא תִנְאָף 5 לא תִגְנב לא תַעֵּנָה :בָרַעַךּ עֵד שָׁקֶר

שמות כ יב יי בּיבְּיֵנְ רֵבְּיְּבֶּיְּ הוצאתי אתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לא יִמְּכְרוּ מִמְכֶּרֶת עֶבֶד:

ייקרא כה מב ויקרא כה מב 7. לא תִגְנֹבוּ וְלֹא תְבַּחֲשׁוּ וְלֹא תְשַׁקְרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ: ויקרא יט יא בַּעֲמִיתוֹ: 8. לא יַקוּם עד אַחַד בּי. עֶּדְּיֵּ בְּאִישׁ לְבָל עָוֹן וּלְבָל חַטָּאת בְּבָל חַטְא אֲשֶׁר חטא על פי שני עדים או על פִּי שִׁלשָׁה עִדִים יָקוּם

(דף מה:) דרשינן כי ימלא חלל פרט למלוי ופטרינן ימצא אישף במשנה תורה הוא: אליבא דרבי עקיבא. ממה שלמדו עיר שרובה עובדי כוכבים וי"ל דהתם כתיב באדמה והוי כמו בידו

ברחוק ויגאל בקרוב (6) וי״ל 0 כדפי׳ בקונטרס דהכה מריבויה דקרה: תורה אור השלם יצא עבד שאין לו אחוה. פירש בקונטרם עבד אין לו אחוה ואפילו עם אחיו בני אביו דכתיב עם החמור עם הדומה לחמור וקשה דאם כן גר ומשוחרר נמי ונראה

חומה ומצא פרט למצוי שלא ימכור

לפרש שחין לו אחוה שחין יוצאי חלציו קרויין אחוה משא"כ בגר: בני ישראל למעוםי מי שחציו וכו'. אבל כולו משוחרר וגר לא ממעט מבני ישראל וכן בפרק בנות כותים (נדה דף לד. ושם) בני ישראל מיטמאין בזיבה וכו' אבל גרים ומשוחררים לא ממעט וכן שלהי ש פ"ב דמנחות גבי סמיכה בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין ומשוחרר וגר לא ממעטינן וכן בפ"ק דערכין (דף ה:) בני ישראל מעריכין ואין העובדי כוכבים מעריכין ולא ממעטין 6. בִּי עַבְּדִי הַם אֲשֶׁר גרים ולא עבדים משוחררין ותימה דבפרה כל המנחות באות מלה ומנחות דף סא: ושם) גבי תנופה אמרינן בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין ואין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מניין תלמוד לומר המקריב וכן בפ' הערל (יבמות דף עד: ושם) ובשלהי פ"ק דכריתות (דף ו:) אשה כי תוריע אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מניין ת"ל אשה ושמא בכל הני יש שום רבוי דמרבינן מיניה גרים ומשוחררין ש: דבר ואפי' חצי דבר. וא"ת הא אמרינן לקמן (דף 3.) קיים מקלת וביטל מקלת דשאר מלות דברי הכל פטור ופי׳ בקונטרם משום דכתיב אך הנביא אשר יויד לדבר דבר דבר ולא חלי דבר וי"ל דרבנן נמי מודו דדרשינן ולא חלי דבר והא דפליגי אדרבי עקיבא היינו משום דחשבי ליה דבר שלם כדמוכח במרובה (ב"ק דף ע:) ובחוקת הבתים (ב"ב דף נו: ושם) ולריך לחלק בדברים דיש מקומות כה"ג בפ' ד' וה' (ב"ק רף מ. ושם) כופר שלם אמר רחמנא ולא חלי כופר ובפרק יש בכור (בכורות דף מח:) חומש ולא חלי חומש ובמרובה (ב"ק דף עא:) חמשה בקר אמר רחמנא ואפי׳ חמשה חצאי בקר ובפרק אותו ואת בנו (חולין דף עט: ושם) פליגי ר' אליעזר ורבנן בשה ואפילו מקלת שה ולענין כיסוי בלבי ואפילו מקלת לבי ובפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נט: ושם) בבתולה מקלת בתולים ובכתובות פרק אלמנה (דף מו: ושם) במקלת כסף ככל כסף ושלהי כסוי הדם (חולין דף פח. ושם) דם ואפילו

> נכור ואפילו מקלת נכור: מתוך שיכודים עדים הראשונים כו'. אין הטעם תלוי באמירתם אלא במאי דעידי גניבה ראשונה לא צריכי לעידי גניבה שניה כדאמרינן במרובה (ב"ק דף ע: ושם) דמודה רבי עקיבא בשנים אומרים קידש ושנים אומרים בעל אע"ג דעידי ביאה

לריכי לעידי קדושין [הואיל] והן לא לריכי לעידי ביאה כוליה דבר הוא:

מקלת דם ובריש בכורות (דף ג. ושם)

סני סנא. להך מתני׳ דקתני מכר לאביו חייב: ססס ספרא. תורת ברובצא בידו קא אמינא. "תימא דבקוטה פ' עגלה ערופה כהנים: סתם ספרי. ספר וידבר ומשנה תורה והאי סתמא דכי מר' עקיבא אמרום: של בית פלוני. לא רצה להזכיר שמם שחשובין דהכא ואכתי קשה דדרשינן בפ' בתרא דערכין (דף ל:) גבי בתי ערי

היו ובזה לא היו נוהגין כדת שהיו הרבה דרין בבית אחד אנשים ונשים תני תנא קמיה דרב ששת א"ל אני שונה רבי והיו מלויין תמיד עם נשי חביריהן שמעון אומר מאחיו עד שיוציאנו מרשות ולא שמתייחדין: ונמצא. קרא אחיו ואת אמרת חייב אתני פטור מאי קושיא דילמא הא ר"ש הא רבנן לא ס"ד דאמר ר" יוחנן ∂סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה יסתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דר"ע: הגונב בנו: מאי מעמא דרבגן אמר אביי דאמר קרא יכי ימצא פרט למצוי א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה יכי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל הכי נמי כי ימצא פרט למצוי כגון של בית פלוני דשכיחן גבייהו הכי נמי דפמירי א"ל אנא ימונמצא בידו קאמינא אמר רבא יהלכך הני מיקרי דרדקי ומתנו רבגן כמצויין בידן דמו ופמירי: גנב מי שחציו וכו': תנוֻ התם רבי יהודה אומר אין לעבדים י בושת יימאי מעמא דר' יהודה אמר קרא יכי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו מי שיש לו אחוה יצא עבד שאין לו אחוה ורבנן אחיו הוא במצות והכא היכי דריש ר' יהודה סבר מאחיו לאפוקי עבדים בני ישראל למעומי מי שחציו עבד וחציו בן חורין מבני ישראל למעומי מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוי מיעום אחר מיעום יואין מיעום אחר מיעום אלא לרבות ורבנן מאחיו לאפוקי עבדים לא משמע להו דהא אחיו הוא במצות בני ישראל מבני ישראל חד למעומי עבד וחד למעוטי מי שחציו עבד וחציו בן חורין אזהרה לגונב נפש מנין רבי יאשיה אמר ימכרו ימר ימר ימכרו מלא ימכרו ממכרת עבד ולא פליגי מר קא חשיב לאו דגניבה ומר קא חשיב לאו דמכירה ת"ר לא תגנוב יבגונב נפשות הכתוב מדבר אתה אומר בגונב נפשות או אינו אלא בגונב ממון אמרת צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר בנפשות אף כאז בנפשות תניא אידך ילא תגנובו בגונב ממון הכתוב מדבר אתה אומר בגונב ממון או אינו אלא בגונב נפשות אמרת צא ולמד משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן ∘דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר בממון אף כאן בממון איתמר עידי גניבה ועידי מכירה בנפש שהוזמו חזקיה אמר אין נהרגין רבי יוחנן אמר נהרגין הזקיה דאמר כר"ע ״דאמר זבר ולא חצי דבר ורבי יוחנן אמר כרבנן דאמרי דבר ואפי' חצי דבר ומודה חזקיה בעדים האחרונים של בן סורר ומורה שהוזמו שנהרגין מתוך שיכולים לומר הראשונים

יתירא הוא דאי ללמד שימלא בעדים מכי ימלא נפקא: כמלויין בידן דמו. התלמידים מלויין תמיד בבית הרב ואם גנב הרב אחד מתלמידיו ומכרו אינו נהרג: אין לעבדים בושת. המבייש את העבד לא חייבתו תורה לתת דמי בשתו: וכי ינלו אנשים יחדיו והכה חיש וגו'. מהתם נפקח לן חיוב בשת דכתיבשי והלותה את כפה ממון אתה אומר ממון או אינו אלא ממש נאמר כאן לא תחום עינך ונאמר להלן בעדים זוממין (דברים יט) לא תחום עינך מה להלן ממון אף כאן ממון י: עבד שאין לו אחוה. ואפי׳ עם אחיו בני אביו דכתיב (בראשית כב) עם החמור עם הדומה לחמור אינו אלא כבהמה: אחיו הוא במצות. בכל מצות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן דגמר לה לה מאשה י: והכא. במתני׳ בגונב נפש דכתיב מאחיו: **היכי דריש.** רבי יהודה לחייב על מי שחליו עבד: מאחיו למעוטי עבדים. דהא לרבי יהודה אין לו אחוה: מבני. יתיראי דריש ליה דהוה ליה למכתב מאחיו בני ישראל: מלא סגנוב. האמור בעשרת הדברות דבגונב נפשות מתוקם לקמן בשמעתין: דבר הלמד מעניינו. אם אי אתה יודע במה הכתוב מדבר לא ולמד מפרשה שכתוב בה ולפי הפרשה הוא נכתב אצלה וכאן במה כל הענין מדבר בנפשות לא תרצח ולא תנאף כל אלה חייבי מיתוח ב"ד אף לא תגנוב בגניבה שיש בה מיתת ב"ד: לא מגנובו. בפרשת קדושים תהיו: משלש עשרה מדות. זו היה החת מהן שיהא הדבר מעניינו למד: במה הכחוב מדבר. הענין של מטה ושל מעלה מזו: בממון. לא תעשוק את רעך (ויקרא יט): עידי גניבה ועידי מכירה. שני כיתי עדים אחת העידה שגנב את הנפש ואחת העידה שמכר אין נהרגין כדמפרש טעמא ואזיל וכיון דאינהו לא מקטלי איהו נמי אם לא החמו לא מקטיל דהוי׳ לה עדות שאי אתה יכול להזימה ולא משכחת לה דמקטיל אלא בכת אחת שמעידין על הגניבה ועל המכירה: פלוגתא דר"ע ורבנן בבבא בתרא בחזקת הבתים. על פי שנים עדים יקום לברש ולא חלי דבר והאי חלי דבר הוא אלל כל כת וכת דאי לאו עידי גניבה אינו נהרג משום עידי מכירה שיכול לומר עבדי מכרתי ואי לאו מכירה נמי לא מיחייב

אגניבה: בעדים האחרונים של בן סורר ומורה. דתנן לעיל (דף עא.) מתרין בו בפני ג' ומלקין אותו חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה מתרין בו אביו ואמו בפני הדיינין וכשבאין עדים ראשונים ומעידין עליו שאכל תרטימר בשר ושתה חלי לוג יין מגניבה מלקין אותו כדכתיב [דברים כא] ויסרו אותו דהיינו מלקות חזר וקלקל נדון בכ"ג למיתה ומודה חזקיה בהנך אחרונים שהעידו שחזר וקלקל שהוזמו

שנהרגין ולא אמרינן שחצי דבר הוא דאי לאו סהדותא דקמאי לא מקטיל בסהדותא דהני אלא אמרינן הואיל ויש עונש על פי ראשונים שום לקה על ידה תו לא שייכא ההוא סהדותא קמייתא בהני בתרייתא והני בתראי כוליה דבר קא עבדי:

ל) [עירובין לו: גיטין ד.],ל) [עירובין שם שבת קלו.יומא מא. קידושין נג.שבועות יג. בכורות סא. כריתות כב.], ג) ב"ק פו., ד) [שם פח.], ס) [יומא מג. י) [עם כמון ש) [יומו מעו: וש"נ], ו) [חולין קטו: קמ.], ו) לעיל ל: ב"ק ע: ב"ב נו:, ה) [דברים כד], ט) [דברים כה], י) [ספרי מנא כה יב], ל) [חגיגה ד.], יתירא. רש"שן, מ) [דברים יט], ג) עי רש"ל, ם) [ל"ל פרק שתי מדות דף לג.], ע) ווע"ע תוספות סוכה כח: ד"ה ד"ה אין לין,

גליון הש"ם

תום' ד"ה מונמצא וכו' תימה דבמומה. עיין ברטב"א מכות דף ח' ע"א ד"ה התם מעניינא דקרא:

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה מונמלא וכו' נפ׳ בתרא דערכין גבי שדה אחוזה ומלא פרט וכו׳ ויגאל בקרוב. נ״ב ול״ע דהרי בערכין איתא להדיא משום דהכא מעניינא דקרא ולכך דרשינן אע"פ דלא כתיב בידו:

מוסף רש"י

וכולהו אליבא דר עקיבא. ממט קכל עקיבא. ממנו קכלו שבועות ד.). יצא עבד שאין לו אחוה. עם ישראל, שאינו כא בקהל, ל"א עבד אין לו אחוה שמותר באחותו ובאשת ווה שמעתי (ב"ק פח. עי"ש במתוהוווייתו אחיו הוא במצות. כל מלוה שהאשה חייבת כה עבד חייב בה, קינת לה לה מחשה (שם) דבר הלמד מענינו. זה שכתוב סתם ואין אנו יודעין מענינו (חולין קמ.) לכל סתם שאין מפורש בו במה